

אין לשורש "עבר" באותם המקומות בדיוק ההוראה הנדרשת). צירוף זה נעדר מן הספרות התנאית ואף מן הספרות האמוראית של א"י, להוציא שני מקומות, אך רגיל הוא בארמית הנוצרית של א"י בקונסטרוקציה שונה אמנם (אך זהה למעשה בהוראתה): "עברין דיתון" = 'עתידיים לבוא', "עבר דימות" = 'עומד למות'¹⁴⁴. דוגמה זו בלבד יש בה כדי ללמד, שאין לראות כבלתי אפשרי ממש עליית תיבות או צירופים א"י בלשון אמוראי בבל, אע"פ שאינם בנמצא בספרות התנאית והאמוראית של א"י. אך עלי להודות, כי איני זוכר דוגמה ברורה יותר לאפשרות זו, שהיא רחוקה בלי ספק. וראה (לעיל סעיף 61) את פרשת "עפרפרין", שאף בה מצינו בבבלי תיבה יחידאית בלשון אמוראי א"י (אמנם כשהיא משובשת).

דוגמה שנייה, הבאה אף היא ללמד על הרצון לדבוק בלשון א"י: בתפילת קידוש הלבנה מצינו ציטאטה (לפי סנהדרין מב, א): "אמר אביי הלכך נימרינהו מעומד" (הנוסחאות שונות). נחלקות העדות השונות בקריאת התיבה האחרונה. "מעמד" (אשכנזים), "מעומד" (ספרדים), "מעומד" (תימנים), והוא הדין לתיבה זו בשאר מקומות, וכן לתיבת "מיושב". היום ברי, כפי שהוכיח ילון¹⁴⁵, כי גירסת התימנים היא עיקר, והדבר מתאשר ע"י ניכוי הארמית המערבית (הארמית הגלילית, השומ"ר) רוגית והארמית הנוצרית¹⁴⁶. עם הופעת הקונקורדנציה לתוספתא אפשר להיווכח הרבה יותר מאשר מן המילונים, עד מה היה צירוף זה מצוי בלשון חז"ל של התנאים, ראה ערך "עמד" (מעמד) שם. היא התקיימה אפוא בלשון אמוראי בבל, אע"פ שהרי זה קו ארמי מערבי מובהק, כנ"ל.

70 והדוגמה הזאת אף ללמד יצאה, מה חשיבות נודעת לספרות הגאונים. ילון פתר את בעיית הקריאה של תיבה זו בזכות מקבילה בארמית גלילית. מקץ שנים אחדות יצא ספר "הלכות פסוקות" מהדורת ס. ששון¹⁴⁷, שבו אנו מוצאים את הכתיבים "מיושיב", מיעומיד" (ראה מפתח), שאי אפשר לקרוא אלא לפי הקריאה התימנית. לפי כתיבים אלה לא רק הקריאה האשכנזית (בתור בינוני של הפועל) אינו אפשרי, אלא גם הקריאה הספרדית רחוקה היא ביותר. כ"י זה כמעט שאינו

144 העיר על כך B. Jacob, ZDMG (Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft), 55 (1901), p. 136. יעקוב לא מצא בשעתו אלא שתי מקבילות לדוגמה היחידה דלעיל שבמילונים (לפי דבריו) ב"פסיקתא דרב כהנא", מהדורת בובר עמ' 166 ובפסיקתא רבא, פרק כז: "כשהיה עובר למות", כמו בא"נ. אכן דומה, כי הצירוף נדיר ביותר בספרות הא"י.

145 ראה קונטרסים א', עמ' 79.
146 במאמרי "מחקרים בארמית הגלילית" תרביץ כב (תשי"א), עמ' 190 ואילך (תדפיס עמ' 33 ואילך). הראיתי, כי: א) הצירוף "מן" + בינוני פועל יש לו תפקיד תחבירי מיוחד בארמית הגלילית; ב) כי הוא הדין גם לשני הניבים האחרים. ראה עתה גם תרביץ לו (תשכ"ח), עמ' 404; וראה הערתו המפורטת של ידידי פרופ' א"ש רוזנטל, שם מ (תשל"א), עמ' 83, הערה 5.
147 ירושלים, תשי"א.